

z naravo, bi se lahko igrali tudi današnji otroci; odložili bi pametne telefone, igrice in računalniške tablice, se odmaknili od računalnika in televizorja ter začutili prijateljsko bližino.

Vilina kaj kmalu spozna, kako zelo so ji ti veseli otroci podobni, zato se odloči, da bo skrbela zanje. Ko bodo zvečer utrujeni zaspali, bo v ušesa zaskrbljenih mamic in očkov zašepetala: »Saj so samo otroci. Naj se igrajo!« Z besedami »in tako smo dobili Vilino, ki skrbi za brezskrbne otroke«, Pungartnik konča svojo prikupno, domiselno in doživljajsko razgibano pravljico.

Risbe so narisali učenci Osnovne šole »Koroški jeklarji« z Raven na Koroškem in ljudske šole v Železni Kapli. Ker so knjigo ilustrirali otroci, je pravljica mladim bralcem toliko bliže. Otroške risbe govorijo svojo zgodbo ter hkrati nadgradijo in popestrijo dogajanje v pravljici. Vila Ledinka in vilin Macesen sta narisana v živih barvah, vsa nasmejana in nalepotičena s pisanimi okraski. Vila ima celo uhane in naličene oči, na naslovnici pa krono in visoke pete. Iz konjevega zadka padajo fige. Da bi bil nazorno prikazan resnični smrad, se od njih vijejo črne valovite črte. Tudi voznik ima usta ukrivljena v smeh, le konj ima nekoliko zagrenjen izraz. Najbrž je voz težak ali pa kmet, čeprav je bogat, ne skrbi zanj, kot bi bilo prav.

V ljubezni sta vilinski bitji izenačeni in ju skoraj ni mogoče razločevati. Morda je vilin bitje, ki je nekoliko širše. Ne rečejo zaman, da so tisti, ki se ljubijo, eno, in po vsej verjetnosti je povzročila tolikšno podobnost prav njuna medsebojna čustvena naklonjenost. Tudi pričeski sta enaki, ravni in potegnjeni na stran, pri domnevni vili so narisani srčki.

Vilinski otrok ždi na cvetnem listu marjetice in je čisto majhen, ob njegovem rojstvu vilinski oče od sreče plava po zraku. Sonce je nasmejeno, še metulja, ki sta priletela v bližino, sta dobre

volje. Mala Vilina je v otroškem pogledu čudežno lepa: ima zlate lase in modre oči, v rokah drži čarobno paličico. Drugi učenec jo nariše bolj fantovsko in s kratkimi lasmi, v dlani pa ji položi bonbona.

Ko se Vilina prepusti svojim veselim igram in počne vse mogoče, ima usta obrnjena navzdol. Na poti v samostojno življenje jo obkrožajo lahkotni metulji, ki so v otroških očeh simboli pričakovanja, sreče in novih dogodivščin. Navihani otroci iz starih časov so narisani kot telovadci, pisateljeve domiselne otroške igre so na risbah nekoliko poenostavljene, ker si jih današnji otroci morebiti ne znajo več predstavljati. Za konec je Vilina položena na oblak, od koder zre na razposajene otroke in bdi nad njimi. Pri tem se drži resno, saj ve, da jo čaka pomembna naloga.

Pravljica je izšla v dvojezični (slovensko-nemški) izdaji, ki pomeni tudi pomemben prispevek k medkulturnemu sodelovanju ter jezikovni povezanosti in odprtosti sosednjih držav. Estetski vidik pravljice *Saj so samo otroci / Es sind doch noch Kinder* se povezuje z didaktičnim, saj se bodo slovenski otroci s pomočjo pravljice lahko učili nemščino, slovenski in avstrijski otroci iz sosednje države pa bodo z njeno pomočjo pridobivali in krepili svoj besedni zaklad slovenskega jezika.

Marija Švajncer

BOOKBIRD 2014

Vsi štirje zvezki revije *Bookbird* iz leta 2014 prinašajo zanimive vsebine. **Prva številka** obravnava mladinske knjige, v katerih se pojavljajo junaki, ki so queer, čudni, nenavadni, drugačni od pričakovanega in to na različnih podro-

čjih, tudi na seksualnem. Laura Robinson, kanadska proučevalka mladinske literature, je napisala uvodne besede in v svojem prispevku *Queerness and Children's Literature: Embracing the Negative* (Nenavadnost in mladinska literatura: Sprejemanje negativnega) opozorila na še vedno odklonilen odnos družbe do LGBTQ (lesbian, gay, bisexual, transgendered, and queer/questioning – lezbištvo, gejevstvo, biseksualnost, transseksualnost in tisti, ki so še v procesu raziskovanja in odkrivanja lastne spolne identitete).

Michelle Ann Abate v prispevku *The Biggest Loser: Mercer Mayer's Little Critter Series, the Queer Art of Failure, and the American Obsession with Achievement* (Največja zguba: serija *Little Critter* avtorja Mercerja Mayerja, nenavadna veččina neuspeha, in ameriška obsedenost z uspešnostjo) izpostavi nenavadno drugačnost junaka iz serije *Little Critter*. Ta je pri svojih podvigih popolnoma neuspešen, vendar na tak način, da so njegove polomije bolj všečne, boljše, kot bi bili uspehi. Tako Mayer na prijazen način kritizira ameriško pretirano hlastanje po uspešnosti.

Robert Bittner v prispevku *Hey, I Still Can't See Myself! The Difficult Positioning of Two – Spirit Identities in YA Literature* (Hej, še vedno se ne morem razumeti! Težka uvrstitev oseb z dvema dušama v mladostniško literaturo) obravnava v tekstih za mladino redko prisotno problematiko oseb, v katerih telesih je tako ženska kot moška duša. Opredelitev in poimenovanje takih oseb kot oseba z dvema dušama je poznano že pri ameriških staroselcih. Zaradi politične, družbene in duhovne zapletenosti, povezane s to posebno skupino, je oteženo tudi pisanje o tovrstnih osebah. Pri analizi dveh mladinskih knjig s tovrstno tematiko avtorice indijanskih in irskih korenin Celu Amberstone: *The Dreamer's Legacy* (Sanjačeva zapušči-

na. 2012) in avtorice Emily M. Danforth: *The Miseducation of Cameron Post* (Napačna vzgoja Cameron Post. 2012) je upošteval strokovne raziskave s tega področja in resnične osebne izkušnje posameznikov.

Ob pregledu knjig, ki so bile uvrščene na južnoavstralski priporočilni seznam leta 2011, ugotavljata Damien W. Riggs in Scott Hanson Easey v prispevku *The Invisibility of Lesbian Mother Families in the South Australian Premier's Reading Challenge* (Neopaznost družin z lezbičnimi mamami na južnoavstralskem priporočilnem seznamu knjig), da ni bila uvrščena na seznam v skupini »družine in odnosi« nobena knjiga, ki bi predstavila družine z lezbičnimi mamami. V sicer obsežnem seznamu sta naletela le na eno tovrstno knjigo, ki pa je bila uvrščena v skupino poučnih knjig. Sicer pa je seznam namenjen učencem od 5. do 9. leta starosti. Učenci vsako leto sami izberejo in preberejo 12 knjig s seznama in so za to nagrajeni z medaljo.

Mladostniški roman *The Man Without a Face* (Mož brez obraza) avtorice Isabelle Holland iz leta 1972 sodi med prve romane za mlade z gejevsko tematiko, izdane v severni Ameriki in v Združenem kraljestvu. Anne Stebbins piše v prispevku *What a Shame! Gay Shame in Isabelle Holland's The Man Without a Face* (Kakšna sramota! Gejevska sramota v *Možu brez obraza* pisateljice Isabelle Holland) o odzivu tedanje kritike na knjigo. Pri analizi te knjige izpostavi čustvo sramu, ki ima pri vseh vpletenih bistveno vlogo. Po romanu je bil leta 1993 posnet tudi film v režiji Mela Gibsona.

Pisateljica Malinda Lo je v svoji zgodbi *Ash* (Pepel. 2009), ki je sodobna verzija zgodbe o Pepelki, postavila prizorišča dogajanja v realni svet in v svet magije. Jon Michael Wargo v prispevku *Sexual Slipstreams and the Limits of Magic Realism: Why a Bisexual Cinderella*

May Not Be All That »Queer« (Spolne zmote in meje magičnega realizma: zakaj ne more biti biseksualna Pepelka tista »queer«) analizira pisateljčin opis heteroseksualnega in lezbičnega odnosa glavne junakinje.

Jennifer Mitchell je v fantazijskih romanih za mlade, v knjigi Marisse Meyer *Cinder (Pepel. 2012)* in v prvih dveh knjigah serije Laine Taylor *Daughter of Smoke and Bone (Hči dima in kosti. 2011)* in *Days of Blood and Starlight (Dnevi zvezd in krvi. 2012)* zasledovala predvsem nenavadnost in naslovila svoj prispevek z »*A girl. A machine. A freak*«: *A Consideration of Contemporary Queer Composites* (»Dekle. Stroj. Nestvor«: Premislek o tem, kaj je queer danes).

Adrienne Wadewitz in Mica Hilson v svojem prispevku *A Doctor Who(m)?: Queer Temporalities and the Sexualized Child* (Doktor Kdo (Komu)?): Queer temporalije in seksualiziran otrok) razmišljata o družinskih spremembah. Svojo študijo sta oprli na primer najdaljše znanstvenofantastične TV serije (*Doctor Who*), namenjene družinskemu ogledu. V produkciji BBC je bila predvajana v času 1963 do 1989, nato pa po nekajletni prekinitvi zopet od leta 2005. Avtorici ugotavljata, da so odnosi med starši in otroki doživeli radikalne spremembe, spremenile so se tudi družine same.

Lydia Kokkola in Mia Osterlund v prispevku *Celebrating the Margins: Families and Gender in the Work of the Swedish Picturebook Artist Pija Lindenbaum* (Slavljenje obrobnosti: Družine in spol v delu švedske slikaniške umetnice Pije Lindenbaum) predstavita pisateljico in ilustratorko Pijo Lindenbaum in njen bogat slikaniški opus. Družine v njenih slikanicah niso tradicionalne, ampak so drugačne, tudi junaki so nenavadni, drugačni, zato so pri bralcih vzbudile pozornost. Prejela je številne ugledne domače in mednarodne nagrade. Zaradi rahločutnega načina, s katerim njene

knjige spreminjajo spolne stereotipe med otroki in jim krepijo samozavest, jo je nagradilo tudi Švedsko združenje za spolno vzgojo.

Mary Catherine Miller je za svoj prispevek *Identifying Effective Trans* Novels for Adolescent Readers* (Identifikacija uspešnih trans(seksualnih) romanov za mladostnike) izbrala devet knjig, namenjenih mladostnikom, katerih vsebina obravnava mlade, ki se soočajo s transseksualnostjo, in jih predstavila s kratkim povzetkom vsebine. Vrednost in pomen teh knjig vidi v tem, da dajo odgovore bralcem, ki so osebno zainteresirani, in bralcem, ki naj se seznanijo s spolnostjo in spolno drugačnostjo.

Knjige, ki jih v reviji tokrat priporočajo v branje: knjiga o spolnosti v mladinski literaturi Lydie Kokkola: *Fictions of Adolescent Carnality: Sexy Sinners and Delinquent Deviants*, knjiga več avtorjev o vojnah in političnih konfliktih v medijih za otroke in mladino: *An allen Fronten*, knjiga o historičnih knjigah za otroke Matthewa O. Grenbyja: *The Child Readers, 1700–1840*, knjiga Anne Schneider: *La littérature de jeunesse migrante: récits d'immigration de l'Algérie à la France*, ki predstavi literaturo alžirskih migrantov v Franciji, in knjiga: *Ehon Sakka to Iu Shigoto*, ki predstavi nekaj vidnejših japonskih ustvarjalcev slikanic.

V rubriki Fokus IBBY sta objavljena poslanica in plakat ob mednarodnem dnevu knjig za otroke 2014, katerega pokroviteljica je bila Irska. Avtorici poslanice *Pismo otrokom vsega sveta* sta pisateljica Siobhán Parkinson in ilustratorka Niamh Sharkey. Objavljeni so kandidati za IBBY – Asahi Reading Promotin Award 2014, med njimi tudi slovenski projekt Društva bralna značka Slovenije – ZPMS: *The Reading Badge is Crossing Boundaries to all kinds Minorities (Bralna značka presega meje do manjšin)*. Navedeni so dobitniki nagrad

BIB 2013, med njimi sta najvišjo nagrado grand prix prejeli Evelyne Laube in Nina Wehrle iz Švice za ilustracije v slikanici *Die Grosse Flut (Velika poplava)*.

V **drugi številki** so predstavljeni kandidati za Andersenovo nagrado 2014, ki jo za svoj celotni opus prejmeta po izboru mednarodne žirije eden od pisateljev in eden od ilustratorjev, ki so jih predlagale nacionalne sekcije IBBY. Med predlaganimi osemindvajsetimi pisatelji je bila tudi slovenska pisateljica Polonca Kovač, med tridesetimi ilustratorji pa tudi slovenska ilustratorka Alenka Sotler. Nekatere sekcije predlagajo namreč samo pisatelja ali pa samo ilustratorja. Andersenova nagrajenca sta proglašena na bolonjskem sejmu knjig za otroke, svečana podelitev nagrad pa je na kongresu IBBY, tokrat v Mehiki.

Kot običajno je v letu kongresa IBBY ena od številke revije posvečena predstavitvi mladinske literature dežele, ki je gostiteljica kongresa. Tako nas vsebina **tretje številke** informira o mladinske literaturi v Mehiki in še nekaterih državah Latinske Amerike. Prispevki se navezujejo na temo 34. mednarodnega kongresa IBBY v Ciudad de México: *Branje kot izkušnja vključenosti: Da bi vsi res pomenilo vsi*.

Beatriz Alcubierre Moya, ki je tudi uredila to številko, v svojem prispevku *May Everyone Really Mean Everyone: Interpreting Reality through Our own Patterns* (Da bi vsi res pomenilo vsi: Podajanje realnosti z lastnimi primeri) na kratko predstavi razvoj mladinske literature v Mehiki in izpostavi vpliv, ki ga je imel s svojim magičnim realizmom v tem letu preminuli kolumbijski pisatelj, nobelovec Gabriel García Márquez na celotno latinsko-ameriško književnost.

Denise Dávila predstavi v prispevku *Pat Mora: Transcending the Continental Divide One Book at a Time* (Pat Mora: preseganje kontinentalnega ločevanja ene knjige) ugledno sodobno pesnico

in pisateljico Pat Mora. V knjigah, ki so izšle v španskem in angleškem jeziku, pisateljica sporoča mladim bralcem, še zlasti mehiškim priseljencem v ZDA, kar je tudi sama, naj spoznavajo bogato in raznoliko mehiško kulturo, iz katere so marsikaj prevzeli tudi drugi narodi.

Mónica Bernal Bejarle posveča svoj prispevek *Learning in Francisco Hinojosa's Children's Fiction* (Učenje z zgodbami Francisca Hinojosa) enemu od najpopularnejših sodobnih mehiških mladinskih pisateljev. V zadnjih tridesetih letih je napisal preko dvajset knjig za mlade. Njegove zgodbe, prežete s humorjem in z igrivostjo, tudi vzgajajo in poučujejo, kar v deželi velikih socialnih nasprotij in nasilja ni nepomembno.

Alina Dunbar v prispevku *María Elena Walsh and the Art of Subversive Children's Literature* (María Elena Walsh in subverzivna mladinska literatura) predstavlja izjemno osebnost, borko za demokracijo v Argentini, feministko, pevko, folkloristko in legendarno avtorico, pesnico in pisateljico Mario Eleno Walsh (1930–2011). Njena starša, mati Argentinka in oče Irec, sta poskrbela, da je odraščala ob argentinski in angleški literaturi. Osebnostno so jo oblikovala tudi potovanja v ZDA in Evropi. Večstranska umetnica in ustvarjalka se je odločila tudi za pisanje mladinske literature, v kateri je z nonsensom in s humorjem prikrito pokazala na nesmisle represivne vlade. Njen način pisanja za otroke, na katerega sta vplivala Edward Lear in Lewis Carroll, s prevlado kreativnosti nad didaktičnostjo pomeni prelomnico v argentinski mladinski literaturi.

Rodrigo Mier Gonzales in Irene Fenoglio Limón v prispevku *The New Children of Resistance: Becoming a Child through the Stories Told by the EZLN* (Novi otroci upora: postati otrok preko zgodb zapatistov) opišeta preoblikovanje nekaterih originalnih komuniquejev za EZLN (Ejército Zapatista de Liberación

Nacional, vojska za narodno osvoboditev) v kratke zgodbe, namenjene otrokom in domačinom Chiapasa. V zgodbah je opisan upor zapatistov proti mehiški vladi, boj za svobodo, pravičnost in demokracijo.

V prispevku *Magical Realist Moments in Malin Alegria's Border Town Series* (Magično realistični utrinki v seriji *Obmejno mesto Malin Alegrije*) Amy Cummins in Tiffany Cano podrobno opišeta knjige za mladostnike večkrat nagrajene sodobne mehiško-ameriške pisateljice Malín Alegría. V knjigah, ki so izšle v seriji *Border Town* in so namenjene mladim od dvanajstega leta dalje, avtorica vključuje v zgodbe nadnaravne dogodke iz znanih mehiških legend, kot so ples s hudičem, začarana sova, jokajoča ženska in sveta smrt. V knjigah se fantastično prepleta z realnim in dogajanje v fantaziji pokaže na rešitev v realnem svetu. S to serijo je avtorica tudi opozorila na pomen poznavanja mehiške folklore.

Isabel Ibaceta v svojem prispevku *Chilean Children's Literature and National Identity: Post – Dictatorship Discourses of Chileanness Built through the Representation of Indigenous People* (Čilska mladinska literatura in nacionalna identiteta: razprave, v obdobju po diktaturi v Čilu, o čilenstvu, temelječem na predstavitvi avtohtonih prebivalcev) poudari pomen boljšega poznavanja geografsko tako raznolike dežele, kot je Čile, in spoznavanja njene zgodovine, še zlasti indijanskih ljudstev ter njihovih jezikov, legend in običajev. Znanje o tem je nujno za krepitev nacionalne identitete. Pri tem je pomembna tudi literatura za otroke in mladino, preko katere mladi spoznavajo svojo deželo, njeno zgodovino in ljudi, katerih življenje od nekdaj do danes zaznamujejo Andi, puščava Atacama in ocean.

Hilary Brewster v prispevku *El Fulano and Patty Swan: Rhetorically*

Queering the Island in The Meaning of Consuelo (El Fulano in Patty Swan: retorična nenavadnost otoka v knjigi Consuelin namen) analizira zgodbo portoriško-ameriške pisateljice Judith Ortiz Cofer *The Meaning of Consuelo*. Vprašanje identitete, tako seksualne kot etnične, je bistveno za akterje v knjigi, ki se s tem, da so drugačni, spoprimejo bodisi v domačem portoriškem okolju, ali kot priseljenci v ZDA.

Mehiška pisateljica Socorro Venegas si tudi sama aktivno prizadeva, da bi dosegle knjige mlade v vseh predelih Mehike, države, v kateri je žal zelo prisotno nasilje, še zlasti mamilarških združb in tolpe. Posebej poudarja potrebo po izobraževanju ljudi, ki knjige posredujejo, tako poklicnih knjižničarjev kot prostovoljcev, od katerih je odvisno, ali bodo pridobili bralce. V prispevku *To Arrange Life among Books* (Ureditve življenja s pomočjo knjig) z nekaj primeri iz resničnega življenja pokaže, kako lahko literatura vpliva na mlade in oblikuje njihovo osebnost.

V prispevku *Puerto Rican Children's Literature and the Need for Afro-Puerto Rican Stories* (Portoriška mladinska literatura in pomanjkanje afro-portoriških zgodb) Carmen Milagros Torres-Rivera predstavi nekaj knjig za mlade, v katerih je zaslediti bogato zapuščino legend Taino Indijancev. Pri proučevanju portoriške mladinske literature pa ugotavlja, da je premalo knjig, ki bi današnje bralce seznanjale z zgodovino in življenjem ljudi, ki so jih kot sužnje privedli iz Afrike in ki so dali močan pečat današnjemu Porto Ricu.

Mehiški pisec znanstvenih del Sergio de Régules v prispevku: *Storytelling and Metaphor in Science Communication* (Znanstveno sporočilo v pripovedi in prispodobni) poda svoj pogled na posredovanje znanosti mladim in na spodbujanje zanimanja zanjo. S pripovedovanjem konkretnih zgodb, povezanih z znano-

stjo, in z uporabo metafor, lahko doseže, da nek znanstveni dosežek ali pa tudi neuspeh postane mladim razumljiv. Prav razumevanje pa je tisto, kar vzbuja željo po nadaljnjem poglobljanju in odkrivanju neznanega.

Bolivijjska pisateljica Gaby Vallejo Canedo v prispevku *Young Adult Literature in Bolivia* (Literatura za mladostnike v Boliviji) predstavi nekaj knjig za mladostnike. Za to starostno obdobje so pisatelji začeli pisati šele pred nedavnim. Tematika teh knjig je povezana s sodobnim življenjem mladih in ne izključuje tem, kot so vojaška diktatura, migracije, tolpe, nasilništvo. Največje zanimanje mladih pa je s svojo fantazijsko zgodbo *Sibelle para Benjamín* (*Sibelle za Benjamina*) uspelo vzbuditi mladi pisateljici Ani Treviño.

Christiane Raabe in Jochen Weber, sodelavca Mednarodne mladinske knjižnice v Münchnu, sta za predstavitev strokovnih knjig o mladinski literaturi izbrala knjigo, ki je posvečena 50-letnici sejma knjig za otroke v Bologni *Bologna: Fifty Years of Children's Books from Around the World* (ured. Giorgia Grilli), knjigo avtorice Andreje Weinmann *Kinderliteraturgeschichte: Kinderliteratur und Kinderliteraturgeschichte* (*Kinderliteratur und Kinderliteraturgeschichte* in *Deutschland seit 1945*), ki obravnava knjige za otroke v Nemčiji po letu 1945, knjigo, ki obravnava pretvorbe in priredbe mladinskih tekstov *Textual Transformations in Children's Literature: Adaptations, Translations, Reconsiderations* (ured. Benjamin Lefebvre), knjigo Rebecce Knuth o mladinskih knjigah, vezanih na britansko identiteto, *Children's Literature and British Identity: Imagining a People and a Nation* in knjigo Bena Hellmana *Fairy Tales and True Stories: The History of Russian Literature for Children and Young People (1574–2010)*, ki obravnava rusko mladinsko literaturo.

Rubrika Focus IBBY je v tej številki živahno razgibana, saj prinaša poročila z

mednarodnih konferenc in razstav ter o delu mednarodnih žirij za IBBY nagrade in njihovem izboru. Mednarodna žirija za Andersenovo nagrado pod vodstvom predsednice žirije Marie Jesús Gili je za leto 2014 izbrala pisateljico Nahoko Uehashi iz Japonske in ilustratorja Rogera Mello iz Brazilije. Nagrado za promocijo branja IBBY – Asahi Reading Promotion Award 2014 je žirija pod vodstvom predsednice žirije Kiyoko Matsuoka podelila dvema projektoma, in sicer projektu The Children's Book Bank iz Toronta, kanadskemu projektu brezplačnega dostopa do knjig, ki jih mladi lahko obdržijo, in projektu PRAESA iz Cape Towna, JAR, kjer gre za mrežo knjižnih klubov po vseh predelih države, v katerih se izobražuje odrasle za promocijo mladinske literature in omogoča mladim dostop do knjig. Pri obeh projektih je pomembno tudi to, da vključujeta veliko število prostovoljcev.

Med desetimi dopisnicami, ki v reviji *Bookbird* predstavljajo posamezne mladinske knjige, je tudi slovenska, s katero Gaja Kos predstavlja nagrajeno knjigo Dima Zupana z ilustracijami Andreje Gregorič *Hektor in zrela hruška*.

V **četrti številki** so podrobneje predstavljeni IBBY nagrajenci v letu 2014, in sicer Andersenova nagrajenca in avtorji, ki so se uvrstili v ožji izbor kandidatov za to prestižno nagrado ter oba nagrajena projekta za promocijo branja.

Andersenovemu nagrajencu za ilustracijo, brazilskemu umetniku Rogerju Mello, so posvečeni trije prispevki. María Gracia Pardo v svojem prispevku *Mello and His Precursors: Invisible Threads* (Mello in njegovi predhodniki: nevidne vezi) z dokaj natančno analizo nekaterih njegovih del prikaže umetniško povezanost s preteklostjo in tradicijo in njegovo občutljivost za dojemanje sveta in sodobno podajanje slikovnih in besednih sporočil. Mello sam pravi: »Sem otrok diktature, toda imel sem

srečo, da sem odraščal v času, ko so mi-
sleci in umetniki predstavljali deželo kot
utopijo«. Kot njegovi umetniški vrstniki,
je tudi sam sporočal »med vrsticami«.

Flávia Brocchetto Ramos in Marília
Forgearini Nunes v prispevku *Verbal-
-Visual Narrative and the Development
of Brazilian Identity in the Work of Ro-
ger Mello* (Pripoved v besedi in sliki in
oblikovanje brazilske identitete v delu
Rogerja Mella) na konkretnem primeru,
na Mellovi knjigi *Cavalhadas de Pi-
renópolis* (znamenit festival v Braziliji),
prikažeta avtorjev odličen način vpleta-
nja tradicije v ljubezensko zgodbo.

V prispevku *Roger Mello: A Sea of
Stories* (Roger Mello: Morje zgodb) se
Graça Lima in Claudia Mendes osredo-
točita na ilustracije Rogerja Mella. Že
kot otrok je Mello skupaj s svojo družino
prepotoval Brazilijo in se seznanil z
geografsko in biološko raznolikostjo te
ogromne dežele. Z velikim zanimanjem
je opazoval rastline, živali in ljudi, še
posebej način življenja in navade ljudi
na posameznih področjih. Vse je skrbno
zapisoval v svojo beležko. Nekaj časa je
študiral na agronomski fakulteti, nato pa
študiral in študij zaključil kot grafični
oblikovalec na univerzi v Rio de Janei-
ru. Ves čas ga zanimata tudi sodobna
umetnost in kultura, spremlja literaturo,
slikarstvo, gledališče, film. Odraslega
tega je zaslediti v njegovih številnih
ilustriranih knjigah, katerih avtorji tek-
stov so drugi ali pa on sam. Odlikuje se
kot izvrsten risar, kolorist in ustvarja-
lec, ki sporoča s svojo likovno govorico
bralcem na tak način, da jih pritegne v
zgodbo.

O Andersenovi nagrajenki 2014 za
pisateljski opus, japonski pisateljici Na-
hoko Uehashi, pišeta Junko Yokota in
Reina Nakano v prispevku *Nahoko Ue-
hashi: Cultural Anthropologist and Sto-
rytelling Creator of Imaginary Worlds*
(Nahoko Uehashi: Kulturna antropologi-
nja in pripovedna ustvarjalka domišljij-

skega sveta). Na nagrajenkino literarno
ustvarjanje vplivajo ljudske pripovedi,
ki ji jih je v otroštvu pripovedovala njena
babica, in spoznanja pri njenem antro-
pološkem delu, kako težko pristanejo
staroselci na spreminjanje svojega tradi-
cionalnega življenja in kako pomembno
je sprejemati vrednote drugih. V svojih
pripovedih je ustvarila domišljijski svet,
v katerem pa posreduje teme, ki zadevajo
današnji svet.

V ožji izbor za Andersenovo nagrado
je bilo uvrščenih 10 avtorjev, ki so tudi
predstavljeni v tej številki revije. Seveda
so vsi finalisti že uveljavljeni v medna-
rodnem prostoru.

Bahar Eshraq predstavlja iranskega
pisatelja Houshang Moradi Kermanija in
ga v prispevku *Houshang Moradi Ker-
mani: Striving for Survival* (Houshang
Moradi Kermani: Borba za preživetje)
opiše kot avtorja, ki piše za otroke in
mladostnike zgodbe, v katerih daje upa-
nje mladim, katerih življenje je zaradi
družinskih razmer ali družbenih okoli-
ščin težko. Značilna zanj sta satira in ra-
ba pogovornega jezika. Veliko njegovih
knjig je bilo prirejanih za film.

Nizozemskega pisatelja Teda van Lie-
shouta predstavljata Toin Duijx in Helma
van Lierop-Debrauwer v prispevku »*I
am my work*«: *Dutch Writer and Illustra-
tor Ted van Lieshout* (»Moje delo sem
jaz«: Holandski pisatelj in ilustrator Ted
van Lieshout). Njegove knjige, pesmi in
proza veljajo za most med literaturo za
otroke in literaturo za odrasle. Avtor sam
pravi, da v svojih knjigah opisuje sebe in
svoje izkušnje ter občutenja. Teme, ki se
jih loteva (smrt bližnjega, homoseksu-
alnost, izključenost), podaja z izjemno
občutljivostjo.

Mednarodno uveljavljeno in nagra-
jevano nemško pisateljico Mirjam Pres-
sler opiše Imke Lichterfeld v prispevku
»*Power opposes a lack of power*«: *On
Mirjam Pressler's Nomination for the
Hans Christian Andersen Award* (»Moč

se upira pomanjkanju moči«: Ob nominacije Mirjam Pressler za Andersenovo nagrado) kot pisateljico, ki piše za mlajše otroke in za mladostnike o njihovih doživetjih in stiskah, še posebej pa se v knjigah posveča holokavstu.

V prispevku *Maybe it will help you, now that you know what you are capable of* (Morda ti bo pomagalo sedaj, ko veš, česa si sposoben) Kim Misfeldt predstavi avstrijsko nominiranko, ugledno pisateljico Renate Welsh z njenima dvema knjigama, *Sonst bist du dran* (*Če ne si ti na vrsti*) in *Wehr dich, wenn du dich traust* (*Brani se, če si upaš*), v katerih govori o nasilju med vrstniki. Knjigi sta tudi dobri iztočnici za pogovor učitelja z učenci in staršev z otroki.

Michelle H. Martin v prispevku »*Best Batch I Ever Fried*«: *Food and Family in Jacqueline Woodson's Picture Books* (»Moja doslej najboljša peka«: Hrana in družina v slikanicah Jacqueline Woodson) predstavlja ameriško pisateljico Jacqueline Woodson z njenimi slikanicami, v katerih ima pomembno vlogo hrana. Žal hrana zaradi različnih vzrokov (zaradi revščine, odsotnosti mame ali očeta, ker imata službo v drugem kraju ali zaradi tega ker sta podlegla kateri od odvisnosti) ni na voljo vsem otrokom. Prav hrana pa je tista, ki poveže družino in sorodstvo. V slikanicah Woodsonova pokaže na probleme v družinah in v družbi, a poišče tudi rešitve.

Sabine Maria Berthold v prispevku *Aesthetics of Childhood: The Visual Art of Rotraut Susanne Berner* (Estetike otroštva: vizualna umetnost Rotraut Susanne Berner) izpostavi ustvarjalne odlike ene najuglednejših sodobnih nemških ilustratork.

Opus Johna Burningham, ki ga je britanska sekcija IBBY kandidirala za Andersenovo nagrado za ilustracijo, analizira Lydia Kokkola v prispevku *Imaginative Spaces and Emotional Depth in the Works of John Burningham* (Domi-

selni prostori in čustvena globina v delih Johna Burninghama).

Björn Sundmark v prispevku *Eva Lindström and the Stories Colors Tell* (Eva Lindström in zgodbe ki jih pripovedujejo barve) predstavi švedsko nominiranko za Andersenovo nagrado, ilustratorko Eva Lindström, z njeno slikanico *Lunds hund* (*Lundov pes*) iz leta 2013. S preprosto linijo, smiselno perspektivo in premišljeno izbrano barvo govori v svojih slikanicah o medsebojnih odnosih med ljudmi in odnosih ljudi do narave.

François Place je francoski ilustrator in največkrat tudi avtor besedil številnih knjig, ki nam predstavljajo svet ne le z geografskega vidika, temveč tudi v zgodbah o ljudeh, njihovih verovanjih in navadah, knjig, ki govorijo o odkritjih in ljudeh, ki so se drznili lotiti velikih avantur. Place pogosto povezuje realnost z imaginacijo. Nominiranca predstavlja Christophe Meunier v prispevku *François Place, Traveler of the Imaginary* (François Place, popotnik domišljije).

Norveški ilustrator Øyvind Torseter je dobil že ob svojem vstopu leta 1999 v svet mladinske literature oznako enega najinovativnejših in vsestranskih ilustratorjev na Norveškem. Ilustrator in pisec besedil nas v svojih knjigah popelje v surrealistični svet, v katerem nas spodbudi k lastnemu razmišljanju. Ingrid Urberg nam avtorja finalista predstavi v prispevku *Pictures First: A Journey through Øyvind Torseter's Universe* (Najprej slike: Potovanje po svetu Øyvinda Torsetra).

V tej številki sta tudi podrobneje predstavljena projekta, nagrajena z IBBY nagrado IBBY – Asahi Reading Promotin Award 2014, nagrado za promocijo branja. Carole Bloch nam v prispevku *The Project for the Study of Alternative Education in South Africa* (PRAESA) (Projekt proučevanja alternativnega izobraževanja v Južni Afriki – PRAESA)

opiše dejavnost PRAESA, neodvisne organizacije, ki pri svojih projektih posveča posebno pozornost jezikovni izobrazbi mladih. V večjezični državi ustanovljajo klube, v katerih se otroci in njihovi starši srečujejo ob pripovedovanju, branju, petju in plesu, z zgodbami, ki so tudi zapisane, in to v domačem in v angleškem jeziku.

Kim Beatty opiše v prispevku *The Toronto Children's Book Bank* (Banka otroških knjig v Torontu) uspešno delovanje leta 2007 osnovane banke otroških knjig. Pobudo zanjo je dala skupina ljubiteljev knjig in branja, ki je skupaj s še drugimi prostovoljci začela zbirati podarjene, lepo ohranjene knjige. Pridobili so tudi prostor, kjer lahko obiskovalec ob obisku brezplačno odnese eno knjigo. Do sedaj so oddali že preko 450 000 knjig in to posameznikom in raznim skupinam na primer na poletnih taborih, pa tudi šolam in varstvenim ustanovam. Banka knjig za otroke je registrirana kot dobrodelna ustanova in ne dobiva državnih finančnih sredstev, odvisna je od radodarnosti posameznikov in ustanov.

V reviji je poleg prispevkov o nagradah tudi nekaj prispevkov, ki obravnavajo mladinsko literaturo.

Rezultate raziskave, kako in koliko je fizična in psihična prizadetost zastopana v kanadskih in severnoameriških slikanicah, objavljajo Jean Emmerson, Qiang Fu, Andrea Lendsay in Beverley Brenna v prispevku *Picture Book Characters with Disabilities: Patterns and Trends in a Context of Radical Change* (Slikanica, ki opisuje prizadetost: primeri in trendi v povezavi z radikalno spremembo). Raziskava, pri kateri je šlo predvsem za ugotavljanje kvantitete, je temeljila na pregledu slikanic, ki so izšle po letu 1994, na raziskovanju, kakšne so teme in trendi in na pregledu nagrajenih slikanic s tematiko prizadetosti. Raziskovali so, katere oblike prizadetosti opisujejo slikanice, kakšnega spola so prizadeti,

katere narodnosti so in kakšen je njihov socialni položaj. Raziskava, ki je bila dokaj omejena s prostorom, kjer so slikanice izšle, in z obdobjem, v katerem so izšle, je pokazala, da so slikanice kvalitetne in primerne tako za branje tistih, ki so prizadeti, kot za osveščanje o ljudeh s posebnimi potrebami.

Iranska prevajalka Bahar Eshraq v prispevku *Translation of Culturally Specific Items in Hooshang Moradi's The Palm* (Prevod kulturno specifičnih odlomkov v Hooshang Moradijevi *Palmi*) nazorno prikaže težave pri prevajanju angleškega prevoda ene najbolj priljubljenih iranskih knjig za mladostnike *Palma* uglednega mladinskega pisatelja Houshang Moradi Kermanija. Razloži, kako sta te težave – kot so besede ali opisi v tekstu, ki so domači samo v Iranu, kjer se odvija zgodba, in jih Anglija in angleščina, jezik, v katerega sta zgodbo prevajala, sploh nima – reševala prevajalca Soheila Sahabi in Chris Lear. Pri analizi prevoda se je oprla na teoretični model kulturnih kategorij in možnih prevajalskih strategij Petra Newmarka.

Leta 1966 je oddelek za mladinske knjižnice pri ameriški knjižničarski zvezi (American Library Association) v ZDA ustanovil nagrado za kvalitetno tujo knjigo, prevedeno v angleščino in izdano pri založbi v ZDA. Nagrada je poimenovana po bibliotekarki Mildred Leoni Batchelder (1901–1998), ki je vsekozi zavzeto poudarjala pomen prevedenih tujih knjig, preko katerih lahko mladi spoznajo druge dežele in načine življenja. Kasey Garrison in Sue Kimmel sta v prispevku *Trends in Translations: The Mildred L. Batchelder Award from 1997 – 2003* (Trendi pri prevodih: Nagrada Mildred L. Batchelder od 1997 – 2013) predstavili raziskavo nagrajenih prevedenih knjig v zadnjem obdobju in jo primerjali s predhodno raziskavo nagrajenih knjig od leta 1968 do 1996. Ugotavljata, da je v obeh obdobjih največ

prevedenih knjig iz Z Evrope, največ iz nemščine, da je prizorišče dogajanja večinoma Z Evropa in da prevladujejo realistične zgodbe. S svojo raziskavo želita opozoriti na s prevodi pomanjkljivo predstavitev mladinske literature iz drugih delov sveta.

Helma van Lierop-Debrauwer je raziskala, kakšen je današnji položaj mladinske literature in mladinskih avtorjev na Nizozemskem. V prispevku *The Canonical Status of Children's Book Authors: The Self-Image of Dutch Children's Writers since 1990s* (Kanonski status mladinskih avtorjev: samopodoba holandskih mladinskih pisateljev po letu 1990) ugotavlja, da se je z zavedanjem pomena mladinskih knjig kot sestavnega dela literarnega sistema dvignila tudi samozavest in samospoštovanje med avtorji. Pred letom 1990 je bila uveljavljena meja med mladinsko literaturo in literaturo za odrasle, študij mladinske literature na univerzi ni bil vključen v študij literature, ampak v oddelek za vzgojo, nagrade za literaturo so upoštevale samo literaturo za odrasle, za mladinsko literaturo so bile ustanovljene posebne nagrade, literarna kritika se je posvečala knjigam za odrasle, mladinsko literaturo so ocenjevali 'njeni kritiki' in še to ne prav pogosto. Po letu 1990 se v mladinski literaturi daje poudarek literarnosti teksta, vse bolj se razvija oblika romana in postaja polje inovacij in eksperimentov. Posledica literarne emancipacije mladinske literature je, da so razlike med pisanjem za mlade in pisanjem za odrasle vse manjše. Dokaza za to sta razvoj literature za vse starosti, iste knjige vse pogosteje berejo tako mladi kot odrasli, več je avtorjev, ki pišejo knjige za mladino in knjige za odrasle. Vse to je po letu 1990 na Nizozemskem pripomoglo k novemu odnosu do mladinske literature, vendar je mladinska literatura še vedno v podrejenem položaju glede na literaturo za odrasle.

Catherine Posey v prispevku *Rebellion as Spiritual Activity in The Magician's Elephant and The Invention of Hugo Cabret* (Upor kot duhovna dejavnost v *Magician's Elephant* in *The Invention of Hugo Cabret*) na primerih dveh sodobnih knjig, in sicer knjigi *The Magician's Elephant* (Čarovnikov slon) pisateljice Kate DiCamillo iz leta 2009 in knjigi *The Invention of Hugo Cabret* (Hugo Cabret) pisatelja in ilustratorja Briana Selznicka iz leta 2007 prikaže, da lahko upornost spodbudi obuditev duhovnih vrednot. Sirotama, protagonistoma v obeh knjigah, to uspe s pristno prijateljsko povezavo z drugimi.

V rubriki revije *Otroci & njihove knjige* nam Terry Farish v prispevku *From a Bhutanese Farm to Small-Town America: A Folktale Journeys with Its Tellers* (Od kmetije v Butanu do majhnega mesta v Ameriki: potovanja ljudske pripovedi z njenimi pripovedovalci) opiše projekt v ZDA, s katerim so želeli in tudi uspeli pridobiti priseljence iz Butana, da so pripovedovali zgodbe, ki so jih v otroštvu slišali doma. Zgodbe so zapisali in prevedli v angleški jezik ter jih v dvojezični obliki izdali v knjižni obliki. Cilj tega projekta je, da se priseljenci učijo angleški jezik in da ohranjajo svojo kulturno dediščino.

Turška mladinska pisateljica Tülin Kozikoğlu opiše v prispevku *Encouraging Reluctant Writers: Can Writing Be Taught to Kids?* (Spodbujanje k pisanju tistih, ki se temu upirajo: Se otroke lahko uči pisanja?) svoj pristop, ki ga uporablja pri otrocih, ko jih pouči, kako naj se lotijo pisanja, saj je prav pisanje pri današnji mladini zelo pomanjkljivo.

Lydia Kokkola v prispevku *Finish Child Language and Culture in Sweden: An Original Luleå Story* (Finski jezik in kultura za otroke na Švedskem: Izvirna zgodba iz mesta Luleå) opiše položaj manjšin na severu Švedske v preteklosti, ko je bil njihov jezik celo prepovedan, in

v sedanjem času, ko so se stvari začele spreminjati v korist pravic, ki pripadajo manjšinam. Luleå, administrativno središče severnega dela države, je majhno mesto z okrog 75 000 prebivalci, od tega je več kot 17 % finskega rodu. Finska skupnost ima v mestu več organizacij, ki spodbujajo dvojezičnost manjšinskega in večinskega prebivalstva, spodbujajo jo v izobraževalnem sistemu, v vrtcih in v šolah, in spodbujajo jo na kulturnem področju, kjer imajo pomembno vlogo knjige in gledališke predstave, ki vključujejo tudi besedila v manjšinskih jezikih.

Strokovne knjige o mladinski literaturi, ki so izbrane in predstavljene v tej številki, so:

Knjiga Barbare Hochman *Uncle Tom's Cabin and the Reading Revolution: Race, Literacy, Childhood, and Fiction, 1851–1911* o širšem družbenem pomenu knjige *Koča strica Toma*, knjiga, ki predstavlja slikaniško produkcijo *Picturebooks: Representation and Narration*, ur. Bettina Kümmerling-Meibauer, knjiga o ilustriranju knjig za otroke Zohreha Ghaenija: *Illustration of Children's Books: History, Definitions, and Genres*, knjiga o vlogi in pomenu

mladinske literature (*Re*)*imagining the World: Children's Literature's Response to Changing Times*, ur. Yan Wu, Kerry Mallan in Roderick McGillis, knjiga o vlogi mladinske literature na raznih koncih sveta *Children's Literature on the Move: Nations, Translations, Migrations*, ur. Nora Maguire in Beth Rodgers, knjiga Susan C. Griffith o nagradi in knjigah, ki so prejele nagrado Jane Addams *The Jane Addams Children's Book Award: Honoring Children's Literature for Peace and Social Justice* in knjiga o Grimmovih pravljicah po svetu *Grimms' Tales Around the Globe: The Dynamics of Their International Reception*, ur. Vanessa Joosen in Gillian Lathey.

Iz IJB, mednarodne mladinske knjižnice v Münchnu, prihaja poročilo Claudie Soeffner o razstavi nagrajenih ameriških slikanic iz zbirke Lawrenca R. Sipe. Zbirko, okrog 4 200 knjig, so dediči po smrti dr. Sipe podarili IJB.

V rubriki, ki je posvečena IBBY, poroča Elizabeth Page o razstavi slikanic brez teksta in o snovanju knjižnice za begunce na Lampeduzi.

Tanja Pogačar